

Oponentský posudek dizertační práce

Název práce: **Poškození zdraví u profesionálních sportovců, rehabilitace a prevence**

Autor práce: MUDr. Václav Vaněček

Univerzita Karlova

1.lékařská fakulta

Kateřinská 32, 121 08 Praha 2

Oponent: doc. MUDr. Miroslav Bartoš, CSc.

Technická univerzita v Liberci

Fakulta zdravotnických studií

Studentská 1402/2, 46001 Liberec

Dizertační práce je sepsána na 119 stranách textu a je dokumentována 5 grafy, 22 obrázky a 29 tabulkami.

Práce je logicky dělena, na úvod navazuje část klinická, charakterizující úrazy ve sportu. Dále jsou definovány cíle práce a navazují kapitoly popisující metodiku zkoumání, popis zkoumaného souboru a výsledky, které jsou porovnány se stávajícím stupněm poznání problematiky a z této diskuze pak vyplývá závěr a doporučení pro praxi. Na tuto výzkumnou část navazují krátké souhry v jazyce českém a anglickém, přehled užití literatury, seznam zkratk a vyobrazení a seznam vlastních publikací autora.

Autor si vybral velmi aktuální téma, protože sport v současné lidské společnosti je univerzálním fenoménem, který se týká miliard lidí a z toho vyplývá i obrovský společenský ale i ekonomický dopad sportovních zranění. Jednoznačně nejrozšířenějším sportem na světě je fotbal a tak lze přijmout

toto sportovní odvětví jako synonymum pro sport obecně. Způsob jak uchopit problematiku fotbalových ale i dalších sportovních úrazů je velmi obtížný problém, protože jde o široké spektrum sahající od drobných, běžných, možno říci civilních poranění příležitostných sportovců až po specifická profesionálního zdravotní poškození sportovců vrcholových.

Autor v úvodu práce specifikuje a zužuje sledovanou problematiku právě na úrazy profesionálních fotbalistů, jak je naznačeno i v anglickém názvu práce. Důvodem tohoto zaměření je relativně dobrá šance zdokumentovat a analyzovat vztahy mezi některými zjistitelnými faktory a charakteristikami sportovních poranění.

Další kapitola se věnuje velmi komplexně poraněním pohybového aparátu z morfologického a etiopatogenetického hlediska. V úvodu této klinické části dizertační práce je kladen důraz na poranění dolní končetiny v souladu s dosavadními poznatky, což charakterizuje v podstatě i navazující výzkumnou část. Velmi oceňuji, že do klinické problematiky nebyly zahrnuty jen „klasické“ úrazy ale i poškození pohybového aparátu ve smyslu mikrotraumat a některých poškození z přetížení, související se sportovní zátěží a byla zmíněna zásadní role prevence a rehabilitace.

Autor dále formuluje jako hlavní cíl práce uplatnění aspektů prevence poranění pohybového aparátu dle výsledků analýzy dostupných dat u sledované skupiny profesionálních fotbalistů. Toto zadání je dále rozděleno do čtyř postupných cílů (sběr dat, analýza, vyhodnocení výsledků, diskuze a návrh preventivních doporučení). Cíle i předpokládané výsledky lze jistě přijímat za obecně platné ale přesto bych považoval za správné na tomto místě opět upřesnit, že se jedná o hodnocení jen některých (byť nejčastějších) poranění pohybového aparátu.

Následující kapitoly, týkající se metodiky výzkumu, charakteristiky souboru a vlastního zpracování dat zahrnují postupy, které považuji za zcela adekvátní stanoveným cílům a z pohledu předchozí připomínky bezproblémové, protože pracují již s definovanými typy poranění a poškození. Do deskriptivní statistiky jsou zahrnuty afekce tvořící poměrně heterogenní soubor obsahující zranění kolena, svalová zranění dolní končetiny, zlomeniny dolní končetiny, poranění horních končetin, poranění hlavy, krku nebo zad, záněty šlach a obtíže s tříslem. Vlastní podrobná analýza pak byla zaměřena na poranění kolena a hlezna a svalová zranění.

Výzkumná studie byla prováděna na souboru 240 profesionálních fotbalistů, kteří utrpěli poranění v období 1997-2013, data byla do r. 2009 sbírána čistě retrospektivně, od r. 2009 již ve formě prospektivní studie. Data byla zpracována metodou smíšeného modelu, která umožňuje pracovat obecněji s náhodným efektem. Analyzovány byly některé možné závislosti jako např. současný výskyt úrazů a frekvence a druh úrazů v závislosti na charakteru sportovního procesu (role na hřišti, trénink, zápas, odehraná doba, počet odehraných zápasů, dosažené góly). Dalšími sledovanými faktory byl vliv prostředí (povrch hrací plochy), anatomické předpoklady (váha, výška, BMI) a věk. Výsledky jsou diskutovány ve vztahu k současným publikovaným poznatkům a zkušenostem.

Získané závěry naplňují cíle dizertační práce a potvrzují i dosavadní odborné poznatky. Autor poukazuje na skutečnost, že postupy úrazové prevence v praxi nejsou často prosazovány v plném rozsahu a že tyto poznatky jsou určeny nejen lékařům a fyzioterapeutům ale i trenérům. V doporučení jsou zdůrazněny právě nejen faktory primární prevence ve smyslu optimálního prostředí (např. hrací povrchy) ale také faktory důsledného doléčení a cílené kvalitní rehabilitace a regenerace jako mnohdy určující pro předcházení dalším poškozením.

V literárním přehledu je uveden odkaz na 123 titulů použité literatury, převážně zahraniční. Vlastní publikační činnost autora je uvedena na závěr, je uvedeno 8 titulů, z toho 3 publikace v zahraničních časopisech.

Otázka na autora:

1. Jak by jste charakterizoval prvky primární, sekundární a terciární prevence sportovních poranění a kterou úroveň považujete podle Vašich poznatků za nejdůležitější ?

Závěr posudku:

Předložená dizertační práce je zaměřena na praktický výstup a splňuje požadavky kladené na dizertační práci doktorského studia. Výsledky zkoumané problematiky lze uplatnit v klinické praxi. Práce je psána dobrou češtinou, přehledně a je vhodně doplněna četnými obrázky, grafy a tabulkami. Několik překlepů a drobná diskrepance v uvedené literatuře nesnižují srozumitelnost a kvalitu textu.

Autor prokázal, že je schopen samostatné vědecké práce a předložený text dokumentuje nejen dlouholetou klinickou zkušenost ale i schopnost mezioborového myšlení ve smyslu kombinace klinické a preventivní medicíny. Doporučuji proto, aby byla předložená dizertační práce přijata jako podklad pro další jednání k udělení vědecké hodnosti Ph.D.

V Liberci dne 21.8.2017

doc. MUDr. Miroslav Bartoš, CSc

